

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ
УЧИТЕЛЕМ, УЧНЯМИ І ЇХНІМИ БАТЬКАМИ В УМОВАХ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Виконала студентка 2 курсу
РО1–М19 групи
(денна форма навчання)
спеціальності 013 Початкова освіта
Герасимюк Богдана Миколаївна

Керівник:
Ковальчук О. В., старший викладач
кафедри теорії та методик початкової
освіти, кандидат педагогічних наук

Рецензент:
Гудима Н. В., завідувач кафедри теорії та
методик початкової освіти, кандидат
філологічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2020

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УЧИТЕЛЕМ, УЧНЕМ І БАТЬКАМИ	9
1.1. Педагогіка партнерства як психолого-педагогічна проблема	9
1.2. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини в контексті Нової української школи	28
1.3. Напрямки взаємодії у тріаді «вчитель-дитина-батьки»	34
Висновки до першого розділу	53
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	55
2.1. Моніторинг готовності учителів початкової школи до впровадження педагогіки партнерства в освітній процес	55
2.2. Характеристика експериментальної роботи по впровадженню організаційно-методичного забезпечення педагогічного партнерства	63
2.3 Оцінка та аналіз дієвості організаційно-методичного забезпечення педагогічного партнерства між учителем, учнем та батьками	
Висновки до другого розділу	76
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	91

ВСТУП

Модернізація сучасної української освіти відображається в нових підходах до навчання і виховання учня. Одним із напрямків оптимізації освітнього процесу є його орієнтація на демократизацію взаємовідносин, створенні сприятливої атмосфери співробітництва, зниженні монологічного викладу матеріалу та дублювання інформації, впровадженні в навчальний процес активних методів навчання, які сприяють розвитку творчої особистості, розвитку ініціативи, активізації пізнавально-навчальної діяльності учня. В свою чергу, низка нормативних документів таких як, законо України “Про освіту”, Указ Президента України “Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року”, Національна програма “Освіта (Україна XXI століття)”, Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні визначають пріоритетні завдання, на які має бути спрямована діяльність закладів загальної середньої освіти, а саме духовно-моральний розвиток, виховання та якість підготовки учнів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, мобільності й конкурентоспроможності на ринку праці; організаційно-методичного забезпечення педагогічної підготовки батьків як важливої ланки загального виховного процесу.

Запорукою успішної навчальної та виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі є ніщо інше як співпраця класного керівника з батьками, адже родина впливала і продовжує чинити значний вплив на процес розвитку особистості учня, а отже зробити батьків активними учасниками педагогічного процесу – це важливе й відповідальне завдання вчителя та навчального закладу загалом.

Значний внесок у дослідження проблеми взаємодії школи і сім’ї у вихованні особистості зробили сучасні вчені. Розкривають окремі аспекти взаємодії сім’ї та школи (О. Вакуленко, І. Дьоміна, Я. Журецький, В. Кириченко, В. Костів, В. Оржехівський, В. Постовий, І. Седаніч, М.

Шаповал та ін.); визначають роль школи як координуючого центру взаємодії сім'ї і педагогів (С. Захаренко, В. Тригубенко,); розробляють форми роботи з батьками (Т. Дем'янюк, Н. Кічук, С. Карпенчук, О. Коберник, Л. Мотрич, В. Омеляненко, М. Рудь, В. Ягупов та ін.); окреслюють функції сім'ї (А. Антонов, В. Голофаст, В. Мацьковський, В. Савка, А. Харчев, Н. Уманець та ін.); характеризують типи спілкування у сім'ї (Г. Авдіянець, Т. Алексеєнко); розкривають психолого-педагогічні особливості молодшого шкільного віку (Т. Буняк, В. Галузинський, К. Гуревич, В. Ільїн, В. Крутецький тощо).

Проблема відносин між суб'єктами педагогічної взаємодії привертає увагу багатьох українських та зарубіжних учених як предмет дослідження, основними напрямками якого є: теоретико-методологічні засади формування відносин (О. Бодальов, О. Киричук, С. Рубінштейн); загальнопедагогічні концепції нових технологій виховання (Ш. О. Амонашвілі, О. Савченко, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех); гуманне професійне спілкування педагога й вихованців (Г. Балл, О. Дубасенюк, В. Ковальчук, С. Кондратьєва, О. Легун, Г. Мешко); історичний аспект розвитку суб'єкт-суб'єктних відносин педагога та учнів (Н. Дем'яненко, Т. Завгородня). Проєктуванням освітнього середовища, в якому б дитина почувала б себе вільно, захищено та затребувано в суспільстві, займалися І. А. Баєва, М. Р. Битянова, Н. В. Груздева, В. І. Панов, Я. А. Коменський та ін.

Сьогодні питання педагогіки партнерства стало ключовим у вихованні сучасного покоління. Партнерські взаємини між учителем, учнем і батьками є однією із ключових засад якісного реформування української школи. Нова українська школа ставить завдання сформувати у дітей такі компетентності, як: спілкування державною, рідною мовою; спілкування іноземними мовами; математична грамотність; компетентності в природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрову компетентність; уміння вчитися впродовж життя, соціальну та громадянську; інноваційність і підприємливість; обізнаність і здатність до самовираження в культурі;

екологічну грамотність і здорове життя. Щоб сформувати такі якості в дітей, необхідно докласти багато зусиль спочатку батьків, а потім спільної праці батьків та вчителів. Тільки через порозуміння, співпрацю та підтримку кожного учасника освітнього процесу можна досягти позитивного результату.

Складність та багатогранність проблеми впровадження педагогіки партнерства її актуальність, соціальна значущість зумовили вибір теми дипломного дослідження “Шляхи забезпечення партнерства між учителем, учнем і батьками в контексті реалізації Концепції Нової української школи”.

Об’єктом дослідження – процес забезпечення педагогічного партнерства між учителем, учнями і їхніми батьками в умовах Нової української школи.

Предмет дослідження – організаційно-методичне забезпечення педагогічного партнерства в умовах НУШ.

Мета теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність організаційно-методичного забезпечення педагогічного партнерства між учасниками освітнього процесу.

Гіпотеза дослідження – забезпечення ефективного педагогічного партнерства між учителем, учнями та батьками можливе, якщо розробити та запровадити комплекс організаційно-методичного забезпечення означеного процесу.

Для досягнення мети дослідження необхідно реалізувати такі **завдання:**

1. Здійснити аналіз поняття “педагогіка партнерства” як педагогічного явища.
2. Проаналізувати напрямки та зміст взаємодії у триаді «вчитель-дитина-батьки».
3. Здійснити моніторинг готовності учителів початкової школи до впровадження педагогіки партнерства в освітній процес

4. Перевірити ефективність організаційно-методичного забезпечення педагогічного партнерства між учасниками освітнього процесу.

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз та узагальнення психологічної, педагогічної, соціологічної й філософської літератури з означеної проблеми; теоретичне узагальнення та систематизація положень для визначення провідних категорій дослідження; *емпіричні* – педагогічне спостереження, бесіда, опитування, анкетування; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний); *статистичні* – математичні методи статистичної обробки експериментальних даних для підтвердження достовірності отриманих результатів дослідження.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: фундаментальні положення аксіологічного підходу, у межах якого людина розглядається як найвища цінність суспільства (Н. Гартман, Дж. Дьюї, М. Шелер та ін.); ідеї гуманістичного підходів до виховання особистості (Ш. Амонашвілі, О. Вишневський, О. Газман, С. Гончаренко, І. Зязюн, О. Киричук, К. Роджерс, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, К. Ушинський, С. Шацький та ін.); психолого-педагогічні теорії про особистість як суб'єкта життєдіяльності та розвитку, зокрема, про дитину молодшого шкільного віку (Т. Буняк, Л. Виготський, В. Галузинський, К. Гуревич, В. Ільїн, Г. Костюк та ін.); положення про взаємодію сім'ї та школи (Я. Журецький, В. Кириченко, А. Косарева, В. Постовий, М. Шаповал та ін.).

Практичне значення дослідження. Теоретичні положення дослідження, фактичний матеріал можуть бути використані під час викладання навчальної дисципліни “Педагогіка” у вищих навчальних закладах України; організаційно-методичне забезпечення може бути використано у практичній роботі вчителів початкової школи під час роботи з батьками.

Апробація результатів дослідження здійснювалася на наукових і науково-практичних конференціях, семінарах – науковій конференції студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2019-2020 навчальному році (23-24 вересня 2020 року, м. Кам'янець-Подільський) «Концептуальні засади педагогіки партнерства»; всеукраїнській онлайн-конференції “Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи” (15-16 жовтня 2020 року, м. Кам'янець-Подільський) «Нові стратегії партнерства школи з сім'єю»; всеукраїнській інтернет-конференції „Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи“ (24-25 жовтня 2019 року, м. Кам'янець-Подільський) «Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини в контексті Нової української школи»; Педагогічних читаннях, присвячених дню народження В.О. Сухомлинського “Ідеї Василя Сухомлинського в сучасній освіті: досвід і перспективи” (5-6 жовтня 2020 року) «Партнерство між школою та сім'єю у творчій спадщині В.Сухомлинського»; всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Інновації в освіті: здобутки та перспективи» (27 листопада 2020 р., м. Умань) «Обґрунтування методологічних засад партнерства закладу загальної середньої освіти і сім'ї».

Результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2019-2020 рр.).

Публікації. Основні результати дослідження відображено в статтях: «Принципи продуктивної взаємодії сторін педагогічного партнерства та шляхи їх реалізації» у збірнику матеріалів II науково-практичної конференції наукових праць, (2020); «Досвід педагогіки партнерства у країнах Європи» у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2020).

Матеріали дипломної роботи обговорювалися на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі представлено теоретичне узагальнення та запропоновано практичне розв'язання наукової забезпечення педагогічного партнерства між учнем, учителем та батьками, що полягає в теоретично обґрунтувати та експериментальній перевірці ефективності організаційно-методичного забезпечення педагогічного партнерства між учасниками освітнього процесу. Результати проведеного дослідження засвідчили ефективність розв'язання поставлених завдань і дали підстави для формулювання таких *висновків*:

1. Теоретико-методологічний аналіз наукової літератури свідчить, що “педагогіка партнерства” є системним багатокomпонентним поняттям, що ґрунтується на безумовному сприйнятті людини як найвищої цінності, її самобутності. Розгляд теоретичних психолого-педагогічних підходів до запровадження педагогіки партнерства упевнюють, що головною умовою міжособистісних взаємин у виховному процесі є створення оптимальної емоційно-ціннісної атмосфери з настановою суб'єктів взаємодії на взаєморозуміння, взаємоповагу, довірливі відносини, позитивне та доброзичливе ставлення, порозуміння, співпрацю та взаємодопомогу з абсолютною відмовою від авторитарності; забезпечення права вільного вибору, рівноправності, соціального партнерства.

З'ясовано основні ідеї, покладені в основу педагогіки партнерства. Педагогіка партнерства ґрунтується на таких засадах: визнання індивідуальності, неповторності вихованця; гармонія особистих та загальнолюдських цінностей; категоричне заперечення насильства над дитиною та її природою; трактування і сприймання вихованця як активного, рівноправного суб'єкта виховного процесу, носія власної волі; реалізація у вихованні розвивальної стратегії, сутність якої полягає у конкретних справах, турботі про зростання особистості дитини, розвиток її потенційних

можливостей, самосвідомості, про відкриття нею власного “Я” з усіма сильними і слабкими сторонами.

2. Серед основних напрямків ефективного педагогічного партнерства, можна вважати наступні: адекватне розуміння учнем та учителем цілей і задач виховання з урахуванням індивідуальних особливостей особистості молодшого школяра; наявність чітких знань про особистість учня, структуру його сім'ї, їх виховні позиції і відношення до школи як до учасника виховного процесу; здійснення школою виховного впливу на учня та його сім'ю, безпосередньо через педагогічну пропаганду та через виховання ціннісних орієнтацій особистості; залучення сім'ї до виховного впливу на сім'ю в умовах школи, що підвищує авторитет батьків серед дітей; впровадження єдиної виховної системи з метою формування гуманістичних цінностей молодших школярів; педагогічна культура батьків; особистий приклад батьків, їх авторитет, характер стосунків; співпраця родини і вчителів щодо визначенні пріоритетних напрямків, форм, методів і прийомів виховання; систематичність і послідовність у підборі форм, методів і прийомів роботи з дітьми.

3. Встановлено, що у процесі експериментальної роботи до якої було залучено 30 учителів початкових класів Верboveцької загальноосвітній школі I-III ступенів, Лановецької загальноосвітньої школи I-III ступенів №1 та Лановецької загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 Тернопільської області, такі рівні сформованості готовності учителів до педагогічного партнерства: високий рівень – у 45%, середній – у 34% студентів, а початковий – у 21%.

4. Розроблено програму формувального експерименту, яка включала: функціонування *Батьківського клубу*; функціонування *Батьківських рад школи*; проведення *методичного семінару для вчителів початкових класів «Педагогіка партнерства сім'ї і школи у процесі виховання молодших школярів»*; розробку серії *карток-пам'яток «Методика проведення*

батьківських зборів», «Батьківська рада класу», «Анкетування– один з ефективних методів вивчення сім'ї».

Зміни що відбулись в результаті експериментальної роботи відбулись за рахунок переходу з низького та середнього рівня на високий. Так, до початку експерименту на низькому рівні перебувало 21% респондентів, а після експерименту – 3% (різниця 18%); на середньому рівні ДЕ було 34% →13% (різниця 21%); на високому рівні 45%→84% (+39%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова В. Історія педагогіки України. Підручник. Київ : Либідь, 2006. 424 с
2. Алексеєнко Т.Ф. Умови позитивної соціалізації дитини у сім'ї *Діти-Батьки-Сім'я*: Випуск 3. – К.: Науковий світ, 2005. – 37с.: іл.
3. Басюк Н. А. Партнерська взаємодія вчителя Нової української школи з батьками молодших школярів. *Актуальні проблеми та перспективи дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі: збірник науково-методичних праць*. за заг. ред. О. О. Максимової, М. А. Федорової. Житомир, ФОП Левковець, 2019. С. 7 – 10.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Либідь, 2008.
5. Бевзюк М. С. Аспекти співпраці закладів загальної середньої освіти та сім'ї в умовах освітньої інклюзії. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи: матеріали Четвертої Міжнар. наук.-практ. конф.* (Умань, 11–12 жовт. 2018 р.). Умань, Візаві, 2018. С. 8–9.
6. Бевзюк М. С. Сутність взаємодії вчителя початкової школи з батьками дітей з особливими освітніми потребами. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький, 2017. Вип. 156. С. 177–182.
7. Бойко Л. П. Формування у школярів загальнолюдських цінностей в умовах функціонування соціально-педагогічної системи “сім'я – школа – установи культури”: Дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Київський держ. ун-т культури і мистецтв. - К., 1998. - 154 л.
8. Бойчук П. М. Педагогічний аналіз концепцій сімейного виховання А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського. *Вісник Запорізького національного університету*. № 1, 2008. С. 13-18.
9. Боришевський М. Сімейне виховання, гарант морального становлення особистості. Початкова школа. I—I 1995.I—IN№4.I—IC. 17I-I19.

10.Бутова В. О. Діалог культур у мовній освіті Фінляндії. *Наук. зап. Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя*. Сер.: Психолого-педагогічні науки : зб. наук. пр. Ніжин, 2011. № 1. С. 151–154.

11.Бутова В. О. Організаційно-педагогічне забезпечення якості освіти у загальноосвітніх школах Фінляндії. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук СУМИ 2018 URL : [https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/5628/1/Butova%20Vira_avto ref.pdf](https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/5628/1/Butova%20Vira_avto%20ref.pdf) (Дата звернення 04 червня 2020 р.)

12.Бутова В. О. Становлення системи забезпечення якості шкільної освіти у Фінляндії. *Пед. науки: теорія, історія, інноваційні технології Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка*. 2011. № 2. С. 124–134.

13. Волинець Л. Принципи освітньої політики Фінляндії щодо забезпечення якості загальної середньої освіти [Порівняльно-педагогічні студії](#). 2013. № 1. С. 69-75. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2013_1_12 (Дата звернення 04 червня 2020 р.)

14. Волкова В. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації концепції Нової української школи. URL: <https://naurok.com.ua/organizaciya-navchalno-vihovnogoprosesu-na-zasadah-pedagogiki-partnerstva-v-umovah-realizaci-koncepcii-novo-ukra-nsko-shkoli-5829.html> (дата звернення: 02.03.2019)

15.Виноградова Т. Взаємодія батьків і педагогів — необхідна умова для виховання нового покоління. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2003. №2. С. 51-52.

16. Виховний потенціал сім'ї в сучасних умовах: тематична Державна доповідь про становище сімей в Україні за підсумками 2012 року. К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2012. – 144с.

17. Вікторенко І. Спілкування в сім'ї молодшого школяра *Рідна школа*. - № 9. - 2001. - С. 39

18. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання друге, доопрацьоване і доповнене. Дрогобич : Коло, 2006. 326 с.

19. Волкова Н. П. Педагогіка: навчальний посібник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.

20. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика: генеза, теорія і практика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. 708 с

21. Герасимюк Б.М. Досвід педагогіки партнерства у країнах Європи *збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Київ, Міленіум, 2020. Вип.16. 363с.

22. Герасимюк Б.М. Принципи продуктивної взаємодії сторін педагогічного партнерства та шляхи їх реалізації *Концептуальні шляхи реформування та розвитку педагогічних наук. Матеріали II науковопрактичної конференції* (м. Дніпро, 22-23 травня 2020 р.). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2020. – 116 с

23. Глазкова І. Я. Діагностичні методики сформованості у майбутніх учителів компетентності запобігання і подолання педагогічних бар'єрів. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2014. Вип. 1. С. 65–68

24. Гриневич Л. Наша стрижнева ідея – безпека дітей у школі, і не лише фізична, а й емоційна. Освіта нова: URL : <https://osvitanova.com.ua/posts/680-liliia-hrynevych-nasha-stryzhneva-ideia-bezpeka-ditei-u-shkoli-i-ne-lyshe-fizychna-a-i-emotsiina> (Дата звернення 27. 11. 2019).

25. Громадсько-активні школи в Україні: Кроки до дій: Посібник зі створення та управління громадсько-активною школою. – Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». – 2-е вид. – Київ: СПД-ФО Парашин К. С., 2008. – 164 с

26. Головіна О. Фінський досвід освіти. Як і навіщо учні у Фінляндії оцінюють себе. URL : <https://nus.org.ua/articles/finskyj-dosvid-osvity-yak-i-navishho-uchni-u-finlyandiyi-otsinyuyut-sebe/> (дата звернення: 20. 03. 2020).

27. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997, с. 251.

28. Данилова Л. Финляндия и Швеция: особенности организации школы. Директор школы. 2010. № 7. С. 55–60.

29. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”). Київ : Райдуга, 1994. 61 с.

30. Десятник К. В. Педагогічні умови ефективної взаємодії сім’ї і школи у вихованні духовності молодших школярів. *Наукові праці ДонНТУ*. Серія: “Педагогіка, психологія і соціологія”. № 1 (13), 2013. С. 1-5.

31. Дем’янюк Т.Д. Організація виховного процесу в сучасному загально-освітньому навчальному закладі: науково-методичний посібник. – Суми.: ТОВ Видавництво «Антей», 2006. – 384с.

32. Добрянський І. Стратегічні напрямки і завдання розвитку освіти у Польщі до 2020 року. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Сер. : Педагогічні науки. 2012. Вип. 103. С. 3-8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2012_103_3 (дата звернення: 20. 03. 2020).

33. Докукина Е. М. Взаимодействие школы и семьи в формировании нравственных основ поведения младших школьников. Київ : Інститут педагогіки АПН України 1993. 152 с.

34. Докукина Е. М. Взаимодействие семьи и школы в формировании нравственных основ поведения младших школьников : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 Киев. 134 с.

35. Дружинин В. Н. Психология семьи. – М.:КСП, 1996.

36. Закон України “Про освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 20. 03. 2020).

37. Занина Л., Меньшикова Н. Основы педагогического мастерства: Учеб. пособие. Ростов н/Д, 2003.

38. Запорожцева Ю. С. Основні принципи та критерії ефективного партнерства учасників освітнього процесу URL : <http://conf.zippo.net.ua/?p=77> (Дата звернення 22.04.2020).

39. Єпіхіна М. А. Педагогіка партнерства: аналіз зарубіжного досвіду. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки* №1(324). Ч.2 (2019). С.226-234.

40. Калько І.В Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості в контексті нової української школи URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/8.pdf (Дата звернення 04 червня 2020 р.)

41. Капустин Н. П. Педагогические технологии адаптивной школы : [учеб. пос. для студ. пед. вузов] Москва : Академия, 2001. 240 с

42. Кириченко В. І. Організація партнерської взаємодії навчального закладу батьків учнів URL : http://lib.iitta.gov.ua/3336/1/Kirichenko_Orhanizastiy_partnerskoi_vzaemodii.pdf (Дата звернення 19.12.2019)

43. Коберник О. М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому закладі: [монографія]. Київ : Науковий світ, 2003. 230 с.

44. Коваленко Оксана Інститут вищої освіти Національної Академії педагогічних наук України. Освітнє та наукове співробітництво України та Польщі (2000–2005 рр.) URL : [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/169043-372773-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/169043-372773-1-PB%20(1).pdf) (Дата звернення 04 червня 2020 р.)

45. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 375 с.

46. Коваль В. І. Організація роботи з батьками *Батьківські збори*. – Харків: Вид. група «Основа», 2006. – С. 58–71. – (Школа класного керівника).

47. Корсак К. Реформи освіти у Польщі та Україні: уроки і перспектив. Освіта і виховання в Польщі і Україні (XIX–XX ст.): *матеріали міжнар. наук.-практ. конф./упорядкув. і заг. ред. Є. Коваленко*. Ніжин : НДПУ, 1998. С. 3-6.

URL:<https://scholar.google.com/scholar?cluster=3632405042251171573&hl=en&oi=scholar> (Дата звернення 04 червня 2020 р.)

48. Колот А. Соціальне партнерство на зламі двох тисячоліть: стан, виклики, тенденції розвитку (на прикладі країн Європейського Союзу). *Соціальна політика: проблеми, коментарі, відповіді*. 2009. № 1. С. 26–28

49. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во ПП Щербатих О.В. 2011.

50. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність. URL : http://lib.iitta.gov.ua/707221/1/Кравчинська_тези.pdf (Дата звернення 15.10.2019).

51. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи*: Збірник статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 року. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. – С. 85–88

52. Кутнякова І. С. Соціально-педагогічна робота з сім'єю *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. – Луганск.: Видавництво «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». – 2009. - №4. – с. 60 – 65.

- 53.Макаренко А. С. Виховання в сім'ї. Вибрані педагогічні твори. Київ – Харків : Радянська школа, 1947. С. 222-282.
- 54.Макаренко А. С. Книга для батьків. Київ : Радянська школа, 1949. 340 с.
55. Макаренко А.С. Педагогические сочинения. – М.: Педагогика, 1984. – Т. 4. Макаренко А.С. Твори—І К.Радянська школа, 1955.І —І С.20-21.
56. Макарчук В. Розвиток взаємодії школи та сім'ї в Україні другої половини ХІХ – початку ХХ ст. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 8 (Ч. 1), 2013. С. 278-285.
- 57.Матвієнко О. В. Розвиток систем середньої освіти в країнах Європейського Союзу: порівняльний аналіз : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2005. 494 с.
58. Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів: теорія та технологія. – К.: ВД «Стилос», 2006. – 543с.
59. Матвієнко О. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи першого ступеня: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2010. 650 с.
- 60.Мельник О. М. Партнерство в дії. Пілотна модель партнерства у Новій українській школі. *Управління школою*. № 19-21. 2019. С. 2-8.
61. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. НАПН України; за заг. ред. В.Г.Кременя. Київ : Пед. думка, 2016. 448с.
- 62.Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-98601-04>
- 63.Нова українська школа URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/NEW-SCHOOL.pdf>
<http://library.ippro.com.ua/attachments/article/433/> (Дата звернення 04. 04. 2020).

64. Нова українська школа [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/NEWSCHOOL.pdf>

(Дата звернення 04. 04. 2020).

65. Неприцька О. Я. К. Д. Ушинський про сімейне виховання : (вибрані матеріали із творів) / О. Я. Неприцька *Обдар. дитина: наук.-практ. освітньо-попул. журн. для педагогів, батьків та дітей*. Київ: СОЦИС. – 2002. – №6. – С. 24–28

66. Ніколенко Л. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. 2018. URL: lib.iitta.gov.ua/.../Ніколенко_Методист_Ст.%20Педаг.%20партнерства%20як%20у. (дата звернення: 07.03.2019)

67. Оржеховська В. М. Взаємодія навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології і моделі. Харків : Видавництво “Точка”, 2007. 192 с.

68. Паніна С. Партнерські стосунки в системі “дитина – батьки – вчитель” як чинник гармонійного розвитку учнів. *Початкова школа*. 2018. № 9. С. 45-48.

69. Подольська Е.А., Подольська Т.В. Соціологія: 100 питань — 100 відповідей. — Київ: Фірма "ІНКОС", 2009. - 352 с.

70. Онищук Л. А. Гуманізація освіти як основна детермінанта розвитку особистості *Український педагогічний журнал*. Київ, 2017. С. 102 – 108.

71. [Орбан-Лембрик Л.Е.](#) Соціальна психологія [Текст] : посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. - К. : Академвидав, 2003. - 448 с. - (Альма-матер)

72. Пальшкова І. О. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійнопедагогічної культури вчителів початкових класів [теоретико-методологічний підхід]: монографія. Одеса, 2008. 339 с

73. Партнерські відносини. Психологія: URL: http://psychologis.com.ua/partnerskie_otnosheniya.htm (Дата звернення 07. 11. 2018).

74. Педагогіка партнерства. Всеосвіта: URL : <https://vseosvita.ua/library/pedagogika-partnerstva-23429.html> (Дата звернення 24. 11. 2019).

75. Педагогіка партнерства: як успішно взаємодіяти з батьками. На Урок: URL : <https://naurok.com.ua/post/pedagogika-partnerstva-yak-uspishno-vzaemodiyati-z-batkami> (Дата звернення 03. 12. 2018).

76. Педагогіка співробітництва. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/31097/ (дата звернення: 18.09.2017).

77. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyiosviti>

78. Перепелюк І. Р. Організаційно-педагогічні умови партнерства дошкільного навчального закладу і сім'ї в Республіці Польща: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т. ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2018. 25 с

79. Савка В.Є., Уманець Н.А. Сім'я та соціум: проблеми взаємодії.: Монографія. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. – 180с.

80. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти. Київ: СПД «Цудзиневич Т. І.», 2007. 204 с. 227.

81. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів пед. ф-тів. Київ: Грамота, 2012. 504 с.

82. Скиба М.. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/> (Дата звернення: 17. 03. 2020).

83. Свиридов А., В. Зикратов. Сотрудничество: семья и школа. *Народное образование*. 2006. № 8. С. 220-224

84. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ : Радянська школа, 1978. 264 с.
85. Стандарти громадськоактивної школи: залучення батьків: навчально-методичний посібник Під заг. ред. Даниленко Л.І., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. — 66 с.
86. Соціальна педагогіка. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник./ За ред. Капської А. Й. К.: Центр учбової літератури, 2011 – 488 с.
87. Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; За ред. Н. П. Осипової. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 336 с.
88. Татаринцева Г. Методологічні підходи до визначення поняття «партнерство» / Г. Татаринцева *Наука молода*. – 2007. – № 8. – С. 145– 150.
89. Тимченко Г. О. Психолого-педагогічний супровід дитини в умовах Нової української школи. *Початкове навчання та виховання*. 2019. № 10-12. С. 14-16.
90. Товкало М. Залучення батьків і всієї громади до діяльності школи. Хобзей П., Шиян Р., Панкевич А., Дуда О., Товкало М., Єфімова С., Тодчук Н. та ін. *Освітня політика: З вершин і низин*. – Львів: ЛОІППО, 2010. – С. 139–200
91. Фалькович Т. А., Н. С. Толстоухова, Л. А. Обухова. Нетрадиционные формы работы с родителями. Москва : 5 за знания, 2005. 240 с.
92. Федоришин Г.М. Психологія становлення особистості у батьківській сім'ї: Навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2006. – 168 с.
93. Харчев А. Г. Социология семьи: проблемы становления науки: Перепеч.с изд.1979г./ А.Г.Харчев.)М.:ЦСП,2003.) 342с.

94. Цюра С. Б. Нові моделі соціального партнерства школи і сім'ї: приватна загальноосвітня школа в Україні. 2012. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe? (дата звернення: 16.03.2019)

95. Шанскова Т. І. Аналіз сучасних тенденцій розвитку сім'ї як основа соціально-орієнтованої підготовки майбутніх вчителів початкових класів до роботи з батьками учнів. *Проблеми освіти: наук.-метод. зб.* Київ: Наук.-метод. центр вищої освіти. 2000. Вип. 22. С. 104–114.

96. Шигонська Н.В. Філософський, психологічний, соціологічний та педагогічний аспекти сутності категорії «професійна взаємодія» *Вісник Житомирського державного університету.* – 2008. – Вип. 42. – С. 160-164

97. Якими можуть бути українські вчителі майбутнього: досвід переможців «Global teacher Prize» Новини Західної України URL: <https://dyvys.info/2018/05/07/yakymy-mozhut-buty-ukrayinski-vchyteli-majbutnogo-dosvid-peremozhstiv-global-teacher-prize/> (дата звернення 01. 12. 2019)

98. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

99. Якубова Ю. М. Проблеми сім'ї : діти і батьки / Ю. М. Якубова. – К. Академія, 1998. – 186 с.

100. Якщо батьки — партнери. Сучасні форми роботи з батьками першокласників. / авт.-упоряд. І. В. Оніщенко, — Х. : Вид. група «Основа», 2018.— 141с.

101. Яланська С. П. Психологічні аспекти педагогіки партнерства нової української школи URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8036/1/62.pdf> (дата звернення: 20. 03. 2020).